

**KULE
KİTAP**

KUYUCAKLI YUSUF

Sabahattin Ali

Kule Kitap®

www.kulekitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçü

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoglu

Yayıma Hazırlayan: Hüseyin Özdemir

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Emir Tali

1. Basım, İstanbul, Aralık 2024

ISBN: 978-625-6086-11-1

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Kule Kitap Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

KUYUCAKLI YUSUF

Sabahattin Ali

KULE KİTAP YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Kule Kitap:

Sağlam yapıları ve uzun ömürleriyle bilinen kuleler gibi üzerinde yükseldiği entelektüel ve sanatsal değerlerle zamanın yıpratıcılığına direnen, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağla yarınları zengin bir miras bırakmayı hedefleyen bir yayınevidir.

Klasikten moderne uzanan kültür vadisinde, okuyucularına zihinsel olarak daha yüksek bir bakış açısı ve estetik beğeni kazandıracak fikir ve sanat eserlerini yayımlamayı amaçlar.

İlkeli yayıncılık anlayışıyla, Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve toplumun değerlerine bağlı kalacak, hiçbir ideolojinin veya politik düşüncenin hizmetinde olmayacaktır.

Bünyesine katacağı eserleri seçerken bunların kendinden sonrakilere kılavuzluk edebilecek, ilham verebilecek, içerikleriyle özgün, dil ve anlatımıyla yüksek kalitede olmasına dikkat edecektir.

Ticari kaygılardan ziyade edebî, sanatsal veya bilimsel değere göre toplumun genel yararına uygun, eğitici, bilgilendirici ve estetik değer taşıyan eserlerin seçilmesine özen gösterecektir.

Farklı bakış açılarına, kültürlere ve dillere yer verecek zengin bir yayın portföyüyle eser çeşitliliğini artırırken bu eserleri ait oldukları kültürde de nitelikleriyle öne çıkmış seçkin eserler arasından seçecektir.

Yayımlayacağı eserlerin her safhasını akademik bir titizlikle takip edecek; dil bilgisi, yazım kuralları, tutarlılık ve anlam bütünlüğü gibi

konularda sıkı bir editoryal süreçten geçmesini sağlarken Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edecektir. (Tarih konulu eserlerde, özellikle Arap harfli kaynaklarla yapılacak çalışmalarla uyumlu olması açısından, özel isimlerin yazımında ait olduğu dildeki yazılışı esas alınacaktır.)

Yazarlardan intihal ve etik ihlali yapmadıklarına dair yazılı beyan alacak, fikri mülkiyet hakları konusunda hassasiyet gösterecektir.

Her kitabı bir miras olarak yarınlarımıza emanet ederken sıradan kitaplardan ziyade derinlik ve anlam arayan okurlarını entelektüel bir zirve yolculuğuna davet ediyor.

Faydalı olmak dileğiyle...

SABAHATTİN ALİ

25 Şubat 1907 tarihinde Bulgaristan sınırları içerisinde yer alan Gümölcine sancağına bağlı Eğridere ilçesinde dünyaya geldi. Babası Piyade Yüzbaşı Ali Selahaddin Bey, Oflu (Trabzon); annesi Hüsnüye Hanım ise Lofçalıdır (Bulgaristan). Babasının görevi nedeniyle ilköğrenimini Üsküdar, Çanakkale ve Edremit'te; ortaöğrenimini ise Balıkesir ve İstanbul Muallim mekteplerinde tamamladı. Aynı yıl babasını kaybetti (1927).

Bir yıl Yozgat Cumhuriyet İlkokulunda öğretmenlik yaptıktan sonra yabancı dil öğretmeni açığını gidermek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Almanya'ya gönderilenler arasında yer aldı. Potsdam ve Berlin'de kaldı (1928-30). Dönüşünde Bursa Orhaneli'de ilkokul, Aydın Ortaokulunda Almanca öğretmenliği yaptı. Bu görevde iken komünizm propagandası yapma ithamıyla Mayıs-Eylül 1931 tarihleri arasında tutuklu kaldı. Sonrasında Almanca öğretmeni olarak atandığı Konya Ortaokulunda devlet büyüklerini hicveden şiirler okuduğu suçlamasıyla yine tutuklanarak Sinop Hapishanesine gönderildi (22 Aralık 1932). Cumhuriyet'in onuncu yılı münasebetiyle çıkarılan affa serbest kaldı. 1934 Eylül'ünde Maarif Bakanlığı bünyesine geri döndü.

Mayıs 1935'te Aliye Hanım'la evlendi. Babasının adını soyadı olarak aldı. Askerlik görevini Eskişehir'de yedek subay olarak tamamladı (Mayıs 1938). Musiki Muallim Mektebinde Türkçe öğretmenliği, Devlet Konservatuarında asistanlık yaptı (1938).

II. Dünya Savaşı münasebetiyle ilan edilen seferberlikte ikinci kez askerlik görevini icra ettiği Sarıkamış'ta *Kürk Mantolu Madonna*'yı kaleme aldı (1939). 1941-43 arasında öğretmenliğin yanı sıra Tercüme Bürosu ve Türk Dil Kurumunda da görev yaptı.

1944'te Türkçü yazar Nihal Atsız ile mahkemelik oldu. 1944 Eylülünde yeniden askere alındı. 1946'da Aziz Nesin'le Marko Paşa'yı çıkardı. Ülkedeki siyasi baskılardan bunalarak yurt dışına kaçmak için kendisinden yardım talep ettiği Ali Ertekin tarafından Kırklareli Bulgaristan sınırında hunharca katledildi (2 Nisan 1948).

Osmanlı Devleti'nin çöküşü, Cumhuriyet'in kuruluşu sürecindeki çalkantılar, iki dünya savaşı ve bu savaşların arasında yaşanan küresel bunalımlar, ailesinin ve şahsi serüvenindeki dramlar eserlerine yansımıştır.

Başlıca Eserleri:

Şiir:

Dağlar ve Rüzgâr (1934).

Hikâye:

Değirmen (1935), *Kağnı* (1936), *Ses* (1937), *Yeni Dünya* (1943), *Sırça Köşk* (1947).

Roman:

Kuyucaklı Yusuf (1937), *İçimizdeki Şeytan* (1940), *Kürk Mantolu Madonna* (1943).

Tercüme:

Max Kemmerich, *Tarihte Garip Vakalar* (1936), Sophokles, *Antigone* (1941), Gotthold Ephraim Lessing, *Minna von Barnhelm* (1942), H.v. Kleist, A.v. Chamisso, E.T.A. Hoffmann, *Üç Romantik Hikâye* (1943), İgnazio Sileno, *Fontamara* (1943), Christian F. Hebbel, *Gyges ve Yüzüğü* (1944). A. Puşkin, *Yüzbaşının Kızı* (1944-Erol Güney ile birlikte) ¹

¹ Bk. Ramazan Korkmaz, "Sabahattin Ali", *DİA*, C. Ek-2, Ankara, 2019, s. 433-434.

YAYINCININ ÖN SÖZÜ

Sabahattin Ali'nin Türk edebiyatı açısından taşıdığı değer bütün okurlarımızın malumudur. Bu sebeple trajik ölümünün üzerinden yetmiş altı yıl geçmiş olmasına rağmen kendisine ve eserlerine yönelik ilgi artarak devam etmektedir.

Gerek kendi sağlığında gerek vefatından sonra eserlerini yayına hazırlayan yayınevleri Türk kültürüne büyük hizmet etmişlerdir. Onların emeklerini asla küçümsemeden biz de bu kervana katılmak istedik. Eserin ilk baskısı ile sonraki baskıları arasında yer yer tespit ettiğimiz küçük farklılıklar bizi bu konuda biraz daha titizlenmeye sevk etti. Dikkat ettikçe yer yer cümle atlama düzeyine varan eksiklerin, eksiltmelerin(!) ve farklılaş(tır)maların bulunduğu dikkatimizi çekti. İyi niyetle yapılmış bazı sadeleştirmelerde kelime karşılıklarının hatalı verilmesinin ve bazı kelimelerin değiştirilmesinin yazarın üslubuna müdahale sayılabileceğini düşündük. Tespit edebildiğimiz bu eksiklikleri ve hataları ortadan kaldırarak metnin orijinal hâlini ortaya çıkarmaya çalıştık.

Sabahattin Ali'nin ilk romanı *Kuyucaklı Yusuf*, 9 Kasım 1936-21 Ocak 1937 tarihleri arasında *Tan* gazetesinde yayımlanmıştır. Kitap olarak ilk kez 1937'de basılan eserin yazar hayattayken yapılan ikinci baskısı 1943 yılına aittir.¹

---

¹ Eser ilk defa *Yeni Anadolu* gazetesinde (Konya) tefrika edilmiş fakat ücret anlaşmazlığı yüzünden yarıda kesilmiştir. [Gazetenin idarecisi olan Cemal Kutay ile yazar arasındaki fikir ayrılıkları da bu kesintiye sebep gösterilmektedir.]

Sabahattin Ali'yi yakından tanıyan Cevdet Kudret, Asım Bezirci ve Pertev Naili Boratav gibi araştırmacılar, *Kuyucaklı Yusuf*'un başlangıçta üç cilt olarak düşünüldüğünü, ikinci cildin *Çineli Kübra* adını alacağını, üçüncü cildin ise dağdan şehre inen Yusuf'un yeni hayatını anlatacağını yazardan dinlediklerini belirtmişlerdir.¹

Kuyucaklı Yusuf'un bu baskısında İBB Atatürk Kitaplığından temin ettiğimiz 1937 tarihli ilk nüshayı esas almakla birlikte 1943 tarihli ikinci baskısındaki yazar tarafından yapılan müdahale ve değişiklikleri de göstermek istedik. Böylece eserin hem bir nevi edisyon kritiğini yapmayı hem de daha olgun bir nüsha ortaya çıkarmayı amaçladık. İki metin arasındaki farklılıkları metin içerisinde köşeli parantezle ve ana metinden iki punto küçük olarak gösterdik. Eğik çizgi (/) ile birbirinden ayırdığımız ifadelerin ilki 1937 tarihli ilk baskıda, ikincisi 1943 tarihli ikinci baskıda yer almıştır.

Ayrıca eseri yayına hazırlarken aşağıdaki hususları da göz önünde bulundurduk.

Öncelikle Sabahattin Ali'nin dilinin sadeleştirmeye ihtiyaç duymadığını söylemek gerekir. Bu sebeple bilhassa genç okuyucularımızın bilemeyeceğini düşündüğümüz kelimelerin anlamlarını dipnotla göstermeyi tercih ettik. Böylece cümle yapılarını bozarak Sabahattin Ali'nin üslubuna müdahale etme ithamından korunmayı amaçladık. Metinde geçen kişi, yer, kavram ve eserler hakkında da açıklayıcı dipnot ekledik.

Ardından, *Projektör* ve *Vârlık* dergilerinde başlanan Kuyucaklı Yusuf tefrikaları da tamamlanamamıştır. *Kuyucaklı Yusuf*, Yeni Kitapçı, İstanbul, 1937, 290 s.; *Kuyucaklı Yusuf*, Akba Kitabevi, Ankara, 1943, 230 s. Bk. Ramazan Korkmaz, *Sabahattin Ali: İnsan ve Eser*, İstanbul, Kesit Yayınları, 2016, s. 283-284.

¹ Bk. Korkmaz, *age.*, s. 283.

Sabahattin Ali'nin -cümle başlarında bile- bolca kullandığı “ve” bağlacının, yerini virgüle bırakacak hatta metinden silinecek kadar önemsiz bir unsur olmadığını düşünüyoruz. Kutsal kitaplarda görebileceğimiz “tanrısal” bir üslup olduğu bile iddia edilebilir: “Ve Tanrı ışık olsun dedi ve ışık oldu (Yaratılış 1:3-10).” Bunları silme yoluna gitmedik. Ne var ki bu hususta Sabahattin Ali'nin bizzat kendisi de ya eleştirileri dikkate alarak ya da doğrudan öz eleştiri yaparak eserin 1943 tarihli ikinci baskısında bir miktar tasarruf etmiş görünüyor. Bu tasarruflarına metin içindeki karşılaştırmalarda işaret ettik.

Bir iki yerde, birinci veya ikinci baskıda olmayan kısımları yine köşeli parantez içerisinde ve ana metinden iki punto küçük olarak gösterdik. Dipnotla da belirttik.

Kelimelerin yazımında ve noktalama işaretlerinde bugünkü kuralları esas almaya gayret ettik. Fakat az da olsa Sabahattin Ali'nin dönemini yansıtan bazı kelimeleri o günkü kullanımları ile bıraktık. Ayrıca konuşma cümlelerinde yerel ağızlara işaret eden kelimeleri de metinde geçtiği şekilde yazdık.

Dilimize Arapçadan girmiş cami, mevki, mecra gibi bazı kelimelerin ek alması durumunda “y, s” kaynaştırma harfleri alması kuralına dikkat ettik.

“İmek” fiilini çoğu zaman kelimeye bitişik, gerekli gördüğümüz hâllerde kelimedden ayrı yazdık.

Bütün çabamıza rağmen yine de hatadan masun olduğumuzu iddia etmek doğru olmaz. Okuyucularımızın iyi niyetli çabamızı takdir sadedinde varsa hatalarımızı mazur göreceklarını ümit ediyoruz.

Kule Kitap Yayınevi
2024

Birinci Baskı Kapağı

SABAHATTİN ALI

**KUYUCAKLI
YUSUF**

Roman

Yeni Kitapçı
1 9 3 7

İkinci Baskı Kapağı

BİRİNCİ KISIM

1

1903 senesi sonbaharında ve yağmurlu bir gecede Aydın'ın Nazilli kazasına yakın Kuyucak köyünü eşkıyalar bastılar ve bir karı kocayı öldürdüler.

Kaza Kaymakamı Salâhattin Bey, Müddeiumumi¹ ile Doktor'u yanına alarak ertesi günü tahkikata² bizzat gitti. Jandarma kumandanı izinli olduğu için yanlarında bir başçavuş ve üç jandarma neferi vardı.

Siyah kuzu derisi kalpaklarından (ve Doktor'un fesinden) renkli yağmur suları süzülüyor, şakaklarında garip şekiller çizdikten sonra çenelerinin altında birleşerek göğüslerine damlıyordu.

Yolun iki tarafındaki ıslak söğüt ve hayıt³ ağaçlarına düşen yağmur damlaları hafif, melankolik bir tıprırtı çıkarıyor; atların kumlu yolda intizamsız⁴ izler bırakan ayakları gıcırtilı ve ezik sesler veriyordu.

Köye yaklaştıkça yolun kenarlarındaki ağaçların cinsi değişti. Şimdi birçok yerlerde incir ve ceviz ağaçları, yolun kenarlarında

---

¹ Savcı

² Soruşturma

³ Mine çiçeğigiller familyasından çalı formunda, küçük yapraklı bir bitkidir.

⁴ Düzensiz

koyu yeşil iki duvar gibi yükseliyor hatta bazı yerlerde iri cevizler tabii bir kemer vücuda getiriyorlardı.

Bu kasvetli¹ ve şırıltılı günde hiç ses çıkarmadan ilerleyen kafileyi görmek, insana elinde olmayan bir ürkeklik veriyordu: Yaşı otuz beşten fazla olmamasına rağmen kalpağının kenarından bembeyaz saçları görünen Kaymakam en ileride, başı önüne eğili ve gözleri atının ıslak ıslak sivrilen kulaklarında, gidiyordu. Müddeiumumi sağında ve biraz acemice ve korkak, atının üzerinde sallanıyor; bir türlü ateş almayan çakmağından sigarasını yakmaya uğraşıyordu. Doktor ise kalender², güngörmüş bir adamdı. Güzel tanbur çalardı; şimdi de bıyıklarından sular akarak hafif hafif ıslık çalıyor, bugünlerde çalıştığı kemeçeci Usta Nikolaki'nin³ "Mâhur⁴ Saz Semaisi"ni⁵ tekrar ediyordu.

Arkadan gelen dört jandarma, yamçılarına⁶ bürünmüş ve martinlerini⁷ sırtlarına çaprazlama asmışlardı. Yamçılar atların kasıklarına kadar uzandığı ve tüylü, siyah bir ehram⁸ hâlinde süvarisi ile hayvanını birleştirdiği için bir tek mahluk gibi görünüyorlardı.

İki saat kadar sonra Kuyucak'a geldiler. Çamurlu sokaklarda hiç kimseler yoktu; yalnız çıplak ayaklı küçük bir kız çocuğu elinde

¹ Sıkıntı veren

² Hoşgörülü, alçakgönüllü

³ 19. yüzyılın ortalarında İstanbul'da doğduğu tahmin edilen Rum bestekârdır. 1915'te vefat eden Nikolaki'nin 26 eseri günümüze ulaşmıştır.

Bk. <https://www.devletkorosu.com/index.php/k-l#kemen%C3%A7eci-nikolaki>, 05.08.2024.

⁴ Klasik Türk müziğinde bir makam

⁵ Türk müziğinde dört hane ve bir teslim kısmından oluşan sözsüz formlardan biri

⁶ Yünlü yağmurluklarına

⁷ Avusturya yapımı bir çeşit tüfek

⁸ Piramit